

СПЕЦІАЛЬНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

SPECIAL LEGAL PERSONALITY OF PUBLIC ADMINISTRATION BODIES UNDER MARTIAL LAW

Кобко С.В., д.ю.н., доцент,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Національна академія внутрішніх справ

Метою даної статті є дефініція та визначення змісту спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління в умовах воєнного стану у співвідношенні з іншими функціональними проявами діяльності органів публічної влади у подібних екстраординарних обставинах суспільного буття.

Встановлено, що публічне управління – це цілеспрямований процес діяльності органів публічної влади, який полягає у обранні відповідних форм, методів та засобів щодо захисту прав та свобод людини, інтересів держави та суспільства, основним механізмом реалізації якого є саме публічне адміністрування. Суб'єктами публічного управління виступають перш за все органи виконавчої влади та місцевого самоврядування. В екстраординарних умовах особливого та воєнного стану функціональне спрямування діяльності, завдання, повноваження, коло прав та обов'язків цих органів зазнають відповідної трансформації, що безпосередньо відображене у нормативно-правових актах.

Серед нормативних актів, які закладають юридичні підвалини в реалізацію змісту правосуб'єктності органів публічного управління під час дії воєнного стану, виділено ті, які визначають: 1) загальні організаційно-стратегічні та правові заходи у змісті спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління на період дії військового стану (Закони України «Про Національну безпеку України» та «Про оборону України»); 2) окреслюють організаційно-тактичні та правові заходи у змісті спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління на період дії військового стану (Закони України «Про основи національного спротиву» та «Про правовий режим воєнного стану»).

В залежності від правової підстави спеціальна правосуб'єктність органів публічного управління проявляється через: 1) формування основних принципів, інтегрованої політики та процедур взаємодії органів публічного управління у сфері забезпечення національної безпеки і оборони на основі здійснення у цій сфері демократичного цивільного контролю, що залежно від сфери прояву національних інтересів відповідна категорія таких суб'єктів може бути додатково детерміновано та диференційовано; 2) повноваження, основні функції та завдання органів публічного управління у сфері оборони; 3) реалізації заходів зі сприяння обороні України; 4) делегування функцій органів місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування утвореним військовим адміністраціям.

Ключові слова: публічна влада, публічне управління, органи, воєнний стан, військова адміністрація.

The purpose of this article is the definition and study of the content of the special legal personality of public administration bodies under martial law in relation to other functional manifestations of the activity of public authorities in similar extraordinary circumstances of social existence.

It has been established that public administration is a purposeful process of activity of public authorities, which consists in choosing appropriate forms, methods and means to protect human rights and freedoms, the interests of the state and society, the main implementation mechanism of which is the public administration itself. Subjects of public administration are primarily bodies of executive power and local self-government. In the extraordinary conditions of a special and martial law, the functional direction of activity, tasks, powers, range of rights and duties of these bodies undergo a corresponding transformation, which is directly reflected in the normative legal acts.

Among the normative acts that lay the legal foundations for the implementation of the content of the legal personality of public administration bodies during the period of martial law, those that determine: 1) general organizational, strategic and legal measures in the content of the special legal personality of public administration bodies for the period of effect are highlighted martial law (Laws of Ukraine "On National Security of Ukraine" and "On Defense of Ukraine"); 2) outline organizational-tactical and legal measures in terms of the special legal personality of public administration bodies during the period of martial law (Laws of Ukraine "On the Basics of National Resistance" and "On the Legal Regime of Martial Law").

Depending on the legal basis, the special legal personality of public administration bodies is manifested through: 1) the formation of basic principles, integrated policies and procedures for the interaction of public administration bodies in the sphere of ensuring national security and defense on the basis of the implementation of democratic civil control in this sphere, which, depending on the sphere manifestation of national interests, the corresponding category of such subjects can be additionally determined and differentiated; 2) powers, main functions and tasks of public administration bodies in the field of defense; 3) implementation of measures to promote the defense of Ukraine; 4) delegation of the functions of local executive bodies and local self-government bodies to the established military administrations.

Key words: public power, public administration, bodies, martial law, military administration.

Постановка проблеми та її актуальність. Воєнний стан, запроваджений в Україні відповідним указом Президента України, є адекватною реакцією держави, в особі перш за все її органів управління, на виниклі загрози зовнішньополітичного характеру. Зміст воєнного стану полягає у втіленні у суспільне життя низки соціально-політичних, економічних та правових конструкцій, які закладають підвалини в існування відповідного особливого правового режиму, здатного стримати всі життєдайні для існування держави джерела, що проявляється у оптимізації та гіперлобізації широкого кола ресурсів різноманітної природи.

Безумовно, такий правовий режим є винятковим, що має цілком перегукуватись з положеннями міжнародного законодавства у цивілізованому, демократичному,

громадянському суспільстві, де найвагомим здобутком є пріоритет прав та свобод людини і громадянина. Навіть побіжний погляд на зміст Статуту ООН свідчить про закладення в ньому засадничих принципів існування незалежних та самобутніх держав, що проявляють свою правосуб'єктність через відповідні органи публічної влади. При цьому в умовах особливого правового режиму така правосуб'єктність отримує спеціально-юридичне та кваліфіковане відображення, оскільки вимагає прояву низки особливих і разом з тим досить важливих функцій, покликаних забезпечити збереження державності та самобутності відповідного державного утворення.

Прийняття спеціальних нормативних актів в Україні, які заклали підвалини до окреслення меж правосуб'єктності органів публічної влади в умовах осо-

бливого, воєнного стану, та втручання рф у внутрішні справи України у гібридному форматі та у вигляді реальної військової агресії створило передумови для апробації відповідних правових конструкцій у даній сфері на практиці та наукових напрацювань.

Наведене актуалізує пізнання спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління в умовах воєнного стану через дослідження теоретичних напрацювань та емпіричного матеріалу й висловлення власних бачень вирішення виявлених проблем.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження правосуб'єктності органів публічної влади було предметом наукових пошуків низки вчених різних галузей науки, у тому числі й правової, серед яких найбільша питома вага належить саме представникам адміністративного права. Серед таких робіт необхідно вказати праці: Д. В. Бараненка (охарактеризовано адміністративно-правовий статус центральних органів виконавчої влади) [1], М. В. Коваліва та І. Б. Старухи (деталізовано особливості адміністративно-правового статусу органів виконавчої влади) [2], В. М. Коссака (детермінована правосуб'єктність державних органів і створюваних ними юридичних осіб у механізмі регулювання цивільної відповідальності) [3], Б. Мельниченко (досліджено правову основу організації та діяльності органів публічного управління в Україні) [4], Р. Г. Щокіна (надано визначення адміністративно-правовому статусу органу центральної влади на прикладі Міністерства освіти та науки України та розкрито його особливості) [5].

Питання висвітлення окремих рис правосуб'єктності органів публічного управління зазнали втілення у наступних дослідженнях: І. Бінька [6] та О. С. Ковриги [7] (стосовно встановлення відповідності термінів «публічна влада», «публічне управління» та «публічне адміністрування» та їх місця у правосуб'єктності наведених органів), Ю. Буглака (у площині співвідношення меж функціонування органів публічного управління на регіональному та загальнодержавному рівнях) [8], авторського колективу під керівництвом С. Г. Карташова (щодо характеристики місця органів публічного управління у здійсненні антикорупційної діяльності в державі) [9], Д. В. Холодненка (через дефініцію контрольної функції органів публічної адміністрації) [10].

І, нарешті, спеціальну правосуб'єктність органів державного управління, пов'язану з виконанням функцій, що прямо або опосередковано витребувані правовим режимом воєнного часу, досліджували: В. М. Александров (правовий статус органів публічного управління, що складають сектор безпеки і оборони України в механізмі реалізації оборонної функції держави) [11], С. Г. Братель (визначено складові спеціальної правосуб'єктності Національної поліції в якості одного із основних центральних органів виконавчої влади із захисту національних інтересів) [12], Є. Дуліба (з'ясовано особливості правосуб'єктності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану) [13], А. М. Запорожець та С. М. Смоков (окреслені прояви спеціальної правосуб'єктності в діяльності оперативних підрозділів в становленні Державного бюро розслідувань в межах виконання правоохоронних функцій) [14], А. С. Колісник (охарактеризовано спеціальну правосуб'єктність правоохоронних органів у сфері економічної безпеки) [15].

Викладене свідчить про актуальність дослідження спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління загалом і в умовах воєнного стану зокрема, на що буде зосереджена увага у даному дослідженні.

Метою цієї статті є дефініція та визначення змісту спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління в умовах воєнного стану у співвідношенні з іншими функціональними проявами діяльності органів публічної влади у подібних екстраординарних обставинах суспільного буття.

Виклад основного матеріалу. Дослідження будь-якого явища, особливо соціально-правової природи, необхідно проводити з огляду на термінологічну сутність тих чи інших понять. У розрізі предмета дослідження виникає питання співвідношення сутності термінів «публічна влада», «публічне управління» та «публічне адміністрування». У кожному з наведених термінів наявний прикметник «публічний», під яким розуміється ознака прилюдності, всенародності, широкої доступності для всієї громади [16, с. 1187]. Іменник «влада» в ньому ж витлумачений як право керувати, щодо держави – керівні державні органи, «управління» сприймається як прийняття стратегічних рішень в межах відповідної діяльності або як метод управлінської діяльності, а «адміністрування» в якості діяльності з керівництва установою, організацією, підприємством [16, с. 193; с. 1511, с. 13].

У проаналізованих дослідженнях публічна влада сприймається як форма народовладдя, що реалізується через виконавчу, законодавчу та судову гілку влади. Публічне управління здійснюється перш за все органами виконавчої гілки влади та органами місцевого самоврядування, які ще сприймаються у науковій літературі як публічна адміністрація. При цьому вплив наведених суб'єктів на соціальні процеси в межах країни та відповідних територіальних громад здійснюється через механізми публічного адміністрування [7, с. 15]. На думку І. Бінько пропонує розглядати публічне адміністрування в якості зовнішнього вираження основної функції публічного управління – досягнення відповідної стратегічної мети управлінської діяльності органів публічної влади [6, с. 46]. У той же час, Жукова Є. О., порівнюючи сутність наведених категорій, приходять до висновку, що публічне управління проявляється у впливі держави на суспільство і громадян, воно ігнорує зворотній зв'язок, має політизований характер, воно забезпечує зміну поведінки громадянина, за характером впливу (суб'єкт - об'єкт), а публічне адміністрування має ознаки сервісного характеру, відображає зворотній зв'язок, деполітизоване, носить партнерський характер за характером впливу (суб'єкт – суб'єкт) [17, с. 140].

З наведеного необхідно визначити публічне управління як цілеспрямований процес діяльності органів публічної влади, який полягає у обранні відповідних форм, методів та засобів щодо захисту прав та свобод людини, інтересів держави та суспільства, основним механізмом реалізації якого є саме публічне адміністрування.

Суб'єктами публічного управління виступають перш за все органи виконавчої влади та місцевого самоврядування. В екстраординарних умовах особливого та воєнного стану функціональне спрямування діяльності, завдання, повноваження, коло прав та обов'язків цих органів зазнають відповідної трансформації, що безпосередньо відображене у нормативно-правових актах.

З огляду на те, що правосуб'єктність вказаних органів сприймається у сучасній літературі саме як здатність виступати учасником відповідних відносин, у контексті предмету дослідження – відносин з публічного управління, то й мова має йти про коло означених елементів, що відображені у нормативних актах. Серед останніх, вочевидь, мають бути виділені ті, що окреслюють загальну правосуб'єктність тих чи інших органів, а також ті, що визначають спеціальні її риси у контексті наявного правового режиму воєнного стану.

Серед нормативних актів, які закладають юридичні підвалини в реалізацію змісту правосуб'єктності органів публічного управління під час дії воєнного стану, необхідно виділити Закони України «Про Національну безпеку України», «Про оборону України», «Про основи національного спротиву» та «Про правовий режим воєнного стану». Наведені законодавчі акти необхідно поділити на ті, які визначають: 1) загальні організаційно-стратегічні

та правові заходи у змісті спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління на період дії військового стану (Закони України «Про Національну безпеку України» та «Про оборону України»); 2) окреслюють організаційно-тактичні та правові заходи у змісті спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління на період дії військового стану (Закони України «Про основи національного спротиву» та «Про правовий режим воєнного стану»).

Зміст першого нормативно-правового акта з наведених спрямований на формування основних принципів, інтегрованої політики та процедур взаємодії органів публічного управління у сфері забезпечення національної безпеки і оборони на основі здійснення у цій сфері демократичного цивільного контролю. Спеціальна правосуб'єктність у даній сфері проявляється у таких органах влади як: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Міністерство внутрішніх справ України, Служба безпеки України, розвідувальні органи України, Управління державної охорони України, Служба судової охорони, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислово політику. Окрім наведених суб'єктів публічного управління, у даній сфері з урахуванням їх класифікації у наведеному законі та наявної характеристики структури сектору безпеки і оборони України у літературі, де виокремлюються сили безпеки та сили оборони, доречно вказати й інші, як-то Національна поліція України, Національна гвардія України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна спеціальна служба транспорту, Державна служба України з надзвичайних ситуацій тощо [11, с. 80–81]. Необхідно зауважити, що залежно від сфери прояву національних інтересів відповідна категорія таких суб'єктів може бути додатково детермінована та диференційована. Так, на думку А. С. Колісника, в сфері забезпечення економічної безпеки спеціальна правосуб'єктність проявляється у наступних правоохоронних органах: Служба безпеки України, Бюро економічної безпеки України, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань [15, с. 266–268]. Зокрема, доречно деталізує спеціальну правосуб'єктність Національної поліції України С. Г. Братель, який підтримує наявні напрацювання виокремлює такі види повноважень зазначеного органу публічного управління: організаційні, контрольні, охоронні, розшукові, примусові, профілактичні, сервісні. До речі, всі вони цілком відображають специфіку правосуб'єктності Національної поліції в ролі органу, на який покладено функції із забезпечення національної безпеки [12, с. 269–270]. Подібним чином можна виокремити спеціальну правосуб'єктність Державного бюро розслідувань у даній сфері та коло оперативних підрозділів як в Національній поліції, так і в інших правоохоронних органах, які виконували доручення зазначеного органу, а також власних оперативних підрозділів з відповідною функціональністю [14, с. 276–277]. Додатково необхідно звернути увагу на універсальні ознаки спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління, визначених у Законі України «Про Національну безпеку України», що проявляються під час дії воєнного стану і пов'язані із захистом держави, суспільства і громадянина від загроз різноманітної соціально-економічної та політичної природи. Важливе місце в управлінні діяльністю наведених органів відіграє Рада національної безпеки і оборони України як координаційний орган з питань національної безпеки і оборони при Президентові України.

Розділі II Закону України «Про оборону України» деталізує повноваження, основні функції та завдання органів

публічного управління у сфері оборони. Наведений нормативно-правовий акт сутність оборони України визначає як систему відповідних заходів держави (політичного, економічного, соціального, воєнного, наукового, науково-технічного, інформаційного, правового, організаційного тощо характеру) у розрізі двох етапів: 1) підготовчого; 2) фактичного або безпосереднього (у випадку збройного конфлікту чи агресії). Тобто, мова йде про підготовчі заходи до моменту встановлення правового режиму особливого, воєнного стану, а також про заходи, що вживаються вже після настання такого моменту. У зв'язку з цим ці нормативні приписи відіграють досить важливу роль у визначенні правосуб'єктності відповідних органів публічного управління на період настання таких екстраординарних обставин. Поряд з Кабінетом Міністрів України (надалі – КМУ) у цьому нормативно-правовому акті окреслюється риси правосуб'єктності у сфері оборони Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, та правоохоронних органів, а також центральних та інших органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

Дослідження нормативного матеріалу Закону України «Про оборону України» надає привід виділити, вочевидь, як ті норми, що дійсно окреслюють спеціальні ознаки правосуб'єктності певних органів публічного управління, так і ті, що вирізняють дещо вищий рівень такої винятковості для відповідних органів через кардинально іншу сферу питомої ваги функцій, завдань та повноважень відповідних суб'єктів публічного управління. Про це свідчить, зокрема, зміст ст. ст. 13, 14, 15, де мова йде про низку заходів, які вчиняють центральні та інші органи виконавчої влади, окрім тих, що охарактеризовані вище у контексті забезпечення захисту національних інтересів, а також Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Заходи, які зазначені суб'єкти реалізують у сфері оборони згідно останніх нормативних приписів, можуть бути диференційованими на такі групи: 1) з формування кадрового резерву сил оборони через організацію військового обліку та підготовки громадян до військової служби, створення мобілізаційного ресурсу; 2) забезпечення функціонування підрозділів територіальної оборони та цивільного захисту; 3) забезпечення приміщеннями, транспортом, приміщеннями житлового та нежитлового призначення та іншими матеріальними та енергетичними ресурсами сил оборони; 4) налагодження виробництва для забезпечення сил оборони; 5) створення організаційних, правових та матеріально-ресурсних засад для забезпечення соціально-економічного та соціально-правового захисту військовослужбовців та працівників інших підрозділів сил оборони; 6) створення колегіальних органів для оптимізації діяльності відповідних суб'єктів публічного управління за наведених обставин в даній сфері, на прикладі рад оборони місцевих державних адміністрацій; 7) з організації та проведення заходів військово-патріотичного виховання громадян; 8) сприяння у підтриманні відповідного режиму в прикордонній смузі та у контрольованих прикордонних районах; .

Сутність Закону України «Про основи національного спротиву» зводиться до визначення комплексу заходів організаційного та правового характеру, які організуються та здійснюються з метою сприяння обороні України через реалізацію механізмів максимально широкого залучення громадян України до дій, що спрямовані на забезпечення воєнної безпеки, суверенітету, територіальної цілісності держави, а також інших національних інтересів України, стримування і відсіч агресії, завдання противнику неприйнятних втрат, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України. У контексті

наведеного, вочевидь, термін національний спротив, наведений у пункті 8 частини 1 ст. 1 цього Закону, потребує редагування шляхом подання словосполучення після слів «територіальної цілісності держави,» у такому вигляді:

«а також інших національних інтересів України, стримування і відсіч агресії та завдання противнику неприйнятних втрат, з огляду на які він буде змушений припинити збройну агресію проти України та вчинити дії щодо відновлення територіальної цілісності, відшкодування завданої моральної та майнової шкоди».

У сфері національного спротиву розглянутий нормативно-правовий акт відмежовує повноваження КМУ, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які можуть бути згруповані у такі заходи: 1) формування та реалізація державної політики з питань національного спротиву; 2) організація та формування кадрового ресурсу для комплектування підрозділів територіальної оборони; 3) створення військового, спеціального та іншого матеріального, фінансового ресурсу для забезпечення національного спротиву; 4) забезпечення взаємодії центральних органів влади між собою та місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування у колі заходів із забезпечення національного спротиву вчиняють наступні: 1) беруть участь в організації та проведенні заходів національного спротиву; 2) беруть участь у створенні та функціонуванні системи управління територіальної оборони; 3) забезпечують формування кадрового резерву територіальної оборони; 4) сприяють створенню, зберіганню та обслуговуванню запасів матеріально-технічних та сировинних ресурсів, передбачених для виконання національного спротиву; 5) сприяють популяризації доручення населення відповідної територіальної громади до заходів національного спротиву.

І нарешті, найбільш кваліфіковано визначено спеціальну правосуб'єктність органів публічного управління в умовах воєнного стану у положеннях Закону України «Про правовий режим воєнного стану», яким унормовано зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності низки суб'єктів, у тому числі й органів публічного управління в наведених екстраординарних умовах.

Вагомою ознакою реалізації правосуб'єктності Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування в умовах дії воєнного стану є делегування всіх або частини повноважень тимчасово створеним державним органам – військовим адміністраціям у відповідності до ст. 4 цього Закону. При цьому за поданням обласних державних адміністрацій або військового командування за рішенням Президента України можуть утворюватись такі органи на будь-яких територіях, де запроваджено воєнний стан з метою здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Органи місцевого самоврядування теж можуть бути представлені в межах відповідної територіальної громади військовою адміністрацією у випадку, коли їх виконавчі органи не здійснюють покладені на них чинним законодавством повноваження. На думку Є. Дуліби, наведена риса правосуб'єктності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану є найбільш значимою, пояснення чого ґрунтується на потребі у формуванні соціально-правової конструкції, яка могла б оперативно і швидко реагувати на динамічні виклики соціального буття в подібних екстраординарних умовах [13, с. 50].

Серед основних заходів, до реалізації яких в умовах запровадження воєнного стану залучаються наведені

органи публічного управління за ініціативою військового командування чи військових адміністрацій (у випадку їх утворення), необхідно віднести: 1) встановлення (посилення) охорони об'єктів критичної інфраструктури; 2) організація й оптимізація використання трудових та матеріальних ресурсів в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць; 3) забезпечення процедури вилучення майна всіх форм власності в інтересах потреб держави; 4) реалізація обмежувальних заходів щодо прав та свобод громадян (комендантська година, право на пересування, право не недоторканість та свободу з огляду на зміст ст. 64 Конституції України, право на мирні зібрання тощо); 5) заходи з евакуації населення; 6) заходи з евакуації матеріальних та культурних цінностей; 7) адміністрування окремих видів критичного виробництва; 8) проведення інших заходів міжнародного гуманітарного права.

Загальним і універсальним повноваженням наведених органів в умовах воєнного стану є сприяння діяльності військового командування та військових адміністрацій, а також різнобічна взаємодія з ними задля досягнення єдиної мети – припинення підстав, за яких виникає потреба в існуванні правового режиму воєнного стану.

Висновки. Викладені міркування створюють умови для наступних висновків. Воєнний стан, правовий режим якого був введений в нашій державі з початку відкритої агресії РФ проти України, започаткував низку наукових досліджень правового положення учасників таких відносин у різних площинах соціального буття. Однак, найбільш відповідальною та значущою у питанні управління процесом захисту національних інтересів української держави стали органи публічного управління у їх системному втіленні.

У роботі на підставі аналізу природи термінів «публічне управління», «публічне адміністрування» та «публічна влада» зроблено висновок, що публічне управління – це цілеспрямований процес діяльності органів публічної влади, який полягає у обранні відповідних форм, методів та засобів щодо захисту прав та свобод людини, інтересів держави та суспільства, основним механізмом реалізації якого є саме публічне адміністрування. Суб'єктами публічного управління виступають перш за все органи виконавчої влади та місцевого самоврядування. В екстраординарних умовах особливого та воєнного стану функціональне спрямування діяльності, завдання, повноваження, коло прав та обов'язків цих органів зазнають відповідної трансформації, що безпосередньо відображене у нормативно-правових актах.

Серед нормативних актів, які закладають юридичні підвалини в реалізацію змісту правосуб'єктності органів публічного управління під час дії воєнного стану, виділено ті, які визначають: 1) загальні організаційно-стратегічні та правові заходи у змісті спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління на період дії воєнного стану (Закони України «Про Національну безпеку України» та «Про оборону України»); 2) окреслюють організаційно-тактичні та правові заходи у змісті спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління на період дії воєнного стану (Закони України «Про основи національного спротиву» та «Про правовий режим воєнного стану»).

Спеціальна правосуб'єктність органів публічного управління у контексті Закону України «Про Національну безпеку України» проявляється через формування основних принципів, інтегрованої політики та процедур взаємодії органів публічного управління у сфері забезпечення національної безпеки і оборони на основі здійснення у цій сфері демократичного цивільного контролю, що залежно від сфери прояву національних інтересів відповідна категорія таких суб'єктів може бути додатково детерміновано та диференційовано.

У розрізі Закону України «Про оборону України» спеціальна правосуб'єктність наведених органів трансформується через повноваження, основні функції та завдання органів публічного управління у сфері оборони. При цьому виділено комплекс заходів політичного, економічного, соціального, воєнного, наукового, науково-технічного, інформаційного, правового, організаційного тощо характеру у площині двох етапів: 1) підготовчого; 2) фактичного або безпосереднього. Останні зазнали відповідної диференціації за значенням для організації оборони держави.

З огляду на зміст Закону України «Про основи національного спротиву» виділено особливості спеціальної правосуб'єктності органів публічного управління з метою сприяння обороні України, за наслідками чого надані по-

зиції щодо внесення змін до зазначеного нормативно-правового акта.

З урахуванням положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану» диференційовано коло заходів, до реалізації яких в умовах запровадження воєнного стану залучаються наведені органи публічного управління. Підтримано точку зору, за якою визначальною рисою правосуб'єктності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану є утворення військових адміністрацій з метою задоволення потреби суспільства у формуванні соціально-правової конструкції, яка могла б оперативно і швидко реагувати на динамічні виклики соціального буття в подібних екстраординарних умовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бараненко Д.В. До характеристики адміністративно-правового статусу центральних органів виконавчої влади. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 5(34). С. 88–93.
2. Ковалів М.В., Старуха І.Б. Особливості адміністративно-правового статусу органів виконавчої влади. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2014. № 807. С. 22–26.
3. Косак В.М. Правосуб'єктність державних органів і створюваних ними юридичних осіб у механізмі регулювання цивільної відповідальності. *Право України*. 2019. № 1. С. 154–166.
4. Мельниченко Б. Правова основа організації та діяльності органів публічного управління в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 174–177.
5. Щокін Р.Г. Поняття та особливості адміністративно-правового статусу Міністерства освіти та науки України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 3. С. 170–172.
6. Білько І. Публічне управління і публічне адміністрування: співвідношення понять. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2020. № 3–4. С. 41–47.
7. Коврига О.С. Розвиток публічного адміністрування як умова вдосконалення функціонування органів влади. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2018. Том 29(68). № 2. С. 14–18.
8. Буглак Ю. Проблеми розмежування повноважень між органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 70–75.
9. Основи публічного управління та антикорупційна політика. Навчальний посібник. / Є.Г. Карташова та ін.; за заг. ред. Є.Г. Карташова та М.П. Миколайця. Київ, 2020. 303 с.
10. Холодненко Д.В. Поняття контрольної функції органів публічної адміністрації. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 4. С. 70–74.
11. Александров В.М. Сектор безпеки і оборони України в механізмі реалізації оборонної функції держави. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 4. С. 78–82.
12. Братель С.Г. Національна поліція як суб'єкт забезпечення Національної безпеки. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 1. С. 267–270.
13. Дуліба Є. Особливості організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. № 4(32). С. 46–55.
14. Запорожець А.М. та Смоков С.М. Роль оперативних підрозділів у становленні Державного бюро розслідувань як окремого спеціалізованого правоохоронного органу. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 1. С. 271–277.
15. Колісник А.С. Спеціальна правосуб'єктність правоохоронних органів держави у секторі економічної безпеки: юридичний аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 265–268.
16. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
17. Жукова Є.О. Публічне адміністрування та державне управління: особливості співвідношення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 137–140.